UM STR-00 30.1.2026

**Asia: VNS 7/2025 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045**

Teema: Tulevaisuusajattelun juurruttaminen päätöksentekoon

**Kysymys:** Miten ministeriö hyödyntää tulevaisuustyöskentelyä, tulevaisuusselontekoa ja skenaarioita? Entä millä tavalla päätösten tulevaisuuskestävyyden arviointi on integroitu tai integroitavissa ministeriössä tehtävään valmisteluun?

Ulkoministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto:

Ulkoministeriössä tehdään **jatkuvaa ennakointia**, jossa seurataan ja analysoidaan kansainvälisen politiikan ja talouden sekä globaalin kehityksen keskeisiä muutoksia, tapahtumia ja ilmiöitä. Lisäksi UM osallistuu tiiviisti valtioneuvoston yhteiseen tulevaisuustyöhön ja ennakointiin.

Ministeriön asiantuntijat **osallistuivat tulevaisuusselonteon** laadintaan eri vaiheissa. Valmiita skenaarioita hyödynnetään ministeriössä jatkotyöhön, esimerkiksi analysoimalla niiden vaikutuksia Afrikkaan tai kansalaispalveluihin. Tavoitteena on yhtäältä **haastaa** virkahenkilöt pohtimaan oman vastuualueensa kehitystä, toisaalta auttaa ministeriötä **varautumaan ja miettimään toimintalinjoja** Suomelle.

Valtioneuvoston tulevaisuustyöhön ja ulkoministeriön omaan ennakointiin kohdistuu **laajaa kansainvälistä kiinnostusta**. Ulkoministeriö on esitellyt Suomen ennakointityötä kumppanimaiden diplomaateille ja tutkijoille. Voidaankin sanoa, että valtioneuvoston ja ulkoministeriön tulevaisuustyö vahvistavat **Suomen hyvää mainetta** innovatiivisena ja tutkittua tietoa sekä hallinnonalojen yhteistyötä hyödyntävänä hallintona.

Vuodesta 2024 ennakointia on viety **ulkoministeriön ministerijohtoryhmään strategiayksikön teemakatsausten muodossa**. Tarkoitus on auttaa ministeriön johtoa pohtimaan ja keskustelemaan globaalista muutoksesta ja Suomen eteen mahdollisesti tulevista valinnoista myös asioissa, joissa ei ole akuuttia päätöksentekotarvetta. Aiheina ovat olleet esimerkiksi Venäjän ja Kiinan suhde, USA:n kehitys, ilmastonmuutos, maailman väestö ja energia. Strategiajohtajan ja -yksikön laaja-alaista ja ennakoivaa näkemystä maailmasta on tarjottu myös muiden ministeriöiden ja viranomaisten sekä tiedotusvälineiden käyttöön.

Parhaillaan käynnissä on osastokohtaisia ennakointityöpajoja **seuraavan hallitusohjelman** toimintalinjojen hahmottelemiseksi. Kansainvälinen ympäristö pysyy kuitenkin vaikeana ja monimuuttujaisena. Monet muutosajurit eivät ole Suomen hallinnassa eikä muiden toimijoiden toiminta näyttäydy suomalaisesta näkökulmasta aina ”järkevänä”, minkä lisäksi kansainvälisessä

politiikassa monet viestivät tarkoituksellisen epäselvästi. Tiedonvälitys kiihdyttää kansainvälisten tapahtumien koettua ”nopeatempoisuutta” ja ”näytösluontoisuutta” ja luo Suomen päättäjille painetta ottaa nopeasti kantaa. Hyvästäkään ennakoinnista huolimatta Suomen ulkopolitiikassa ei jatkossakaan täysin vältytä ”yllätyksiltä” ja reaktiivisilta tilanteilta.